

ยาลาน บัด

(ยางองชาวมอแกน)

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา - วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ้ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ยาลาน บัด

(ยาของชาวมอแกน)

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา - วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ชื่อหนังสือ ยาลาน บัด (ยาของชาวมอแกน)

ผู้เขียน : นายนิล กล้าทะเล และคณะ

ปีที่พิมพ์ : 2563

ผู้สนับสนุน : ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา – วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

หนังสือเรื่อง “ยาลาน บัด” มีความหมายว่า “ยาของชาวมอแกน” จัดทำโดยคณะวิจัยชาวมอแกน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา เกิดขึ้นจากคณะวิจัยชาวมอแกนได้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าและความสำคัญของภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวมอแกนที่กำลังจะขาดผู้สืบทอดและสูญหายไปในอนาคต

คณะวิจัยชาวมอแกน จึงได้บันทึกและรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวมอแกน และถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การใช้ประโยชน์ภายในชุมชนชาวมอแกน โดยเฉพาะเรื่องการใช้ยาสมุนไพร รวมทั้งสิ้น 25 ชนิด ซึ่งประกอบด้วย ชื่อเรียกสมุนไพร ลักษณะของสมุนไพร วิธีการใช้สมุนไพร และบริเวณที่พบ โดยใช้ระบบเขียนภาษามอแกนอักษรไทย เป็นเครื่องมือในการบันทึกภาษา พร้อมกับภาพถ่ายและภาพวาดประกอบ

คณะทีมวิจัยต้องขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานวิจัย และ ทีมพี่เลี้ยงวิจัยจากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา - วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ที่คอยส่งเสริม สนับสนุน และคอยผลักดันให้การดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในโครงการ “ยาลาน บัด” เกิดผลสำเร็จ และทำให้เกิดหนังสือ “ยาลาน บัด” อันมีคุณค่าและเป็นประโยชน์สำหรับชาวมอแกน

ทีมวิจัยชาวมอแกน

2563

สารบัญ

	หน้า
1. ชวามอแกน	1
2. ลักษณะทั่วไปของชวามอแกน	3
3. ระบบเขียนภาษาชวามอแกน	8
4. สมุนไพรชวามอแกน	13
1) ลาลัด กอดง	2) ปอกน จามังกาเนก
3) กะแอ ตอตุง	4) ปอกน ยีวี
5) ปอกน กะแอลาลาย	6) ปอกน ปิตวก, ปอกน คูลาร์
7) ปอกน บาลาด	8) ลาลัด ชะอวด
9) ปอกน บะอาย	10) ปอกน คลูด
11) ตะแคว์ กะโดง	12) ปอกน แกแบอ์
13) ปอกน บาลัก	14) ปอกน บุตุน
15) ปอกน บুবอง	16) ปอกน ยอ
17) ปอกน ลาโวด	18) ปอกน กลัก
19) ปอกน จาเวียก	20) ปอกน ยานิง
21) ปอกน กาเยต	22) ปอกน คามุง
23) ปอกน ซีเลียก	24) ปอกน มาแกต แตงาร์
25) ปอกน ยะอน บาลอย	
5. ลักษณะเรือกาบางของชวามอแกน	40
6. บรรณานุกรม	42
7. คณะทำงาน	43

www.suwannarat.co.th

ภาพโดย ฉันทนา คำนาค

1

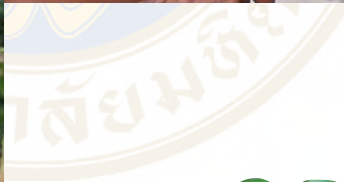
ชาวมอแกน

ไม่เป็นที่ทราบแน่ชัดว่า “มอแกน” มีความหมายว่าอย่างไร แต่จากการบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ อาจสันนิษฐานได้ว่า คำว่า “มอแกน” มาจากนิทานพื้นบ้านที่มีการเล่าสืบทอดกันมา โดยน่าจะมาจากคำว่า “ละมอ” ซึ่งแปลว่า “จม” รวมกับคำว่า “เอะเกน” ซึ่งแปลว่า “ทะเล” กลายเป็นคำว่า “มอแกน” คนทั่วไปรู้จักคนกลุ่มนี้ในนาม “ชาวเล” ชาวมอแกนมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับท้องทะเลเป็นอย่างมาก โดยในอดีตนั้นพวกเขาอาศัยและดำรงชีพอยู่ตามเกาะและชายฝั่งต่าง ๆ ปัจจุบันพบชาวมอแกนอาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทางตอนใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต

ภาษามอแกน เป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลออสโตรเนเซียน สาขามลายู – โพลีเนเซียน สาขาย่อยมอแกน – มอแกลน มีความใกล้เคียงกับภาษามอแกลน ซึ่งอยู่ในสาขาย่อยเดียวกัน จากการสำรวจของนักภาษาศาสตร์ (เช่น Naw Say Bay, D. Horgan, M. Larish เป็นต้น) พบว่าภาษามอแกนในประเทศไทยน่าจะเป็นภาษาถิ่นเดียวกับชาวมอแกนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเกาะย่านเซือก สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ภาษามอแกนไม่มีระบบเสียงวรรณยุกต์และมีการเรียงคำแบบ ประธาน – กริยา – กรรม (SVO) เช่นเดียวกับหลายภาษาที่พูดในบริเวณภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประโยคว่า จี – ญัม – จอน – กะ <ฉัน – กิน – ข้าว – แล้ว> = ฉันกินข้าวแล้ว

ปัจจุบันภาษามอแกนอยู่ในภาวะวิกฤตใกล้สูญหาย เนื่องจากการรุกรานของคนไทยที่เข้ามาอาศัยปะปน รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวมอแกนอยู่ในภาวะถดถอย เยาวชนเริ่มมีการใช้ภาษาแม่ของตนน้อยลงไปเรื่อย ๆ และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดโดยส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2556 ชาวมอแกนได้มีความพยายามฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง โดยชุมชนชาวมอแกนมีการดำเนินงานวิจัยในรูปแบบงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในโครงการ “**สร้างเครื่องมือเพื่อบันทึกภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวมอแกน หมู่บ้านมอแกน อ่าวบอน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา**” ประกอบกับการทำงานร่วมกันระหว่างนักภาษาศาสตร์

นักมานุษยวิทยาที่ศานา และนักวิจัยชุมชนชาวมอแกน ในโครงการทำให้ “ภาษามอแกน” ได้พัฒนาระบบเขียนภาษามอแกน โดยใช้ตัวอักษรไทย และเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีการเก็บบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวได้ด้วยตนเอง ต่อมาในปี 2561 ทีมวิจัยชาวมอแกนได้ดำเนินงานโครงการ “ยาลาน บัด” (ยาของชาวมอแกน) เพื่อรวบรวมและบันทึกองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการใช้ยาสมุนไพรของชาวมอแกนที่ปัจจุบันกำลังจะสูญหายไป

2

ลักษณะทั่วไป ของชาวมอแกน

ชาวมอแกน เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทยในเขตทะเลอันดามัน ตั้งแต่จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต จนถึงจังหวัดกระบี่ นอกจากนี้ยังพบว่า มีชาวมอแกนกระจายตัวอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ในเขตประเทศพม่า แต่ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตน่านน้ำไทยและพม่าของชาวมอแกน จากการพูดคุยและสอบถามหัวหน้าชุมชนชาวมอแกน พบว่า ในอดีตชาวมอแกนมีการเคลื่อนย้ายแหล่งที่อยู่อาศัยและหากินจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง โดยมีลักษณะวนไปมาเป็นวงกลม (nomad) อยู่ในบริเวณน่านน้ำไทย พม่า และอินเดียมาเป็นเวลานาน (สรารุฒิ ไกรเสม, 2012¹)

ในอดีตชาวมอแกนอาศัยอยู่ในเรือเป็นหลัก และจะเข้าฝั่งต่อเมื่อเกิดมรสุมหรือคลื่นลมแรง พวกเขาจะเดินทางไปยังแหล่งสมบรูณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ และเมื่อความสมบรูณ์ในจุดนั้นหมดไป พวกเขา ก็จะย้ายถิ่นที่อยู่ไปยังจุดหรือแหล่งอื่น ๆ โดยลักษณะการเคลื่อนย้ายดังกล่าวเป็นไปในลักษณะรูปแบบที่คล้ายกับวงกลม หมายความว่าพวกเขาจะกลับมายัง ณ จุดเดิม เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงไม่ใช่กลุ่มคนที่เดินทางแบบเร่ร่อนไม่มีจุดหมาย (gypsy) แต่เป็นกลุ่มที่มีการเคลื่อนย้ายอย่างมีรูปแบบ และมีจุดหมายที่ชัดเจน (nomadic people) คนมอแกนถือเป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังคงมีวิถีชีวิตในแบบการล่าสัตว์เพื่อการดำรงชีพ โดยผู้ชายจะออกทะเลเพื่อหาอาหารในแต่ละวัน ทำให้ชาวมอแกนมีความรู้และความผูกพันกับธรรมชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความรู้ทางด้านทะเล สภาพอากาศ สัตว์น้ำ และพืชชนิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและการรักษาโรค (สรารุฒิ ไกรเสม, 2012) ส่วนผู้หญิงจะอยู่บ้านเลี้ยงลูก และทำงานบ้าน งานครัว หรือออกไปหาสัตว์ทะเลตามชายหาด เช่น หอย หรือ เปลือกทะเล เป็นต้น (อิสระ ชูศรีและคณะ, 2553²)

¹ สรารุฒิ ไกรเสม. (2012). “สัญญาณการถดถอยทางภาษาและแนวทางการฟื้นฟูภาษามอแกนบนหมู่เกาะสุรินทร์” ใน *The Journal : Journal of the Faculty of Liberal Arts Mahidol University*. Vol. 8 No.1 P. 73 – 93.

² อิสระ ชูศรีและคณะ. (2553). โครงการวิจัย “การศึกษาภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชนทางของป่าล่าสัตว์ในประเทศไทย เพื่อการพัฒนาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐาน : กลุ่มมานิ (ซาไก), มลาบรี (ตองเทือง), และมอเกลิน.” สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.

ชาวมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์

ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของชาวมอแกน

ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่า ในอดีตชาวมอแกนอาศัยอยู่ในเรือ แต่จะมีการสร้างบ้านเรือนขนาดเล็ก เพื่อพักอาศัยชั่วคราวเท่านั้น โดยใช้วัสดุที่หาได้จากในป่า เช่น ไม้ไผ่ มาสร้างบ้านตามแนวชายหาด ลักษณะตัวบ้านจะยกสูง แล้วมักจะรื้อบ้านตนเองในกรณีคนในบ้านเจ็บป่วยหรือต้องการอาศัยอยู่บนเรือในช่วงที่มีคลื่นมาก และไม่นิยมปลูกบ้านในตำแหน่งเดิม

หลังจากเกิดเหตุการณ์สึนามิ (26 ธันวาคม 2547) ชาวมอแกนได้รับการพัฒนาและช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกหรือองค์กรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก จากที่เคยมีการตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายอยู่ตามชายหาด ได้มีการจัดระเบียบให้ชาวมอแกนมาตั้งถิ่นฐานอยู่รวมกัน ณ จุดเดียวตามแนวชายหาดที่อ่าวบอน บริเวณหมู่เกาะสุรินทร์ใต้ ทำให้ชาวมอแกนอยู่ในเขตการปกครองและการดูแลของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง เสี่ยงสะท้อนจากชาวมอแกนในชุมชนได้สะท้อนว่า

“เมื่อก่อนนี้แล่นเรือด้วยกัน 3 – 4 ลำ เป็นคนในครอบครัวหรือเป็นเพื่อนที่ไว้ใจได้ถ้าใครอยากมีเรือก็จะคุยกัน และช่วยกันต่อเรือเวลาหาปลาได้ ก็จะมาแบ่งกันช่วยกันทำงาน แต่พอมาตั้งเป็นหมู่บ้านแล้วจะเปลี่ยนเป็นอยู่แบบตัวใครตัวมัน”

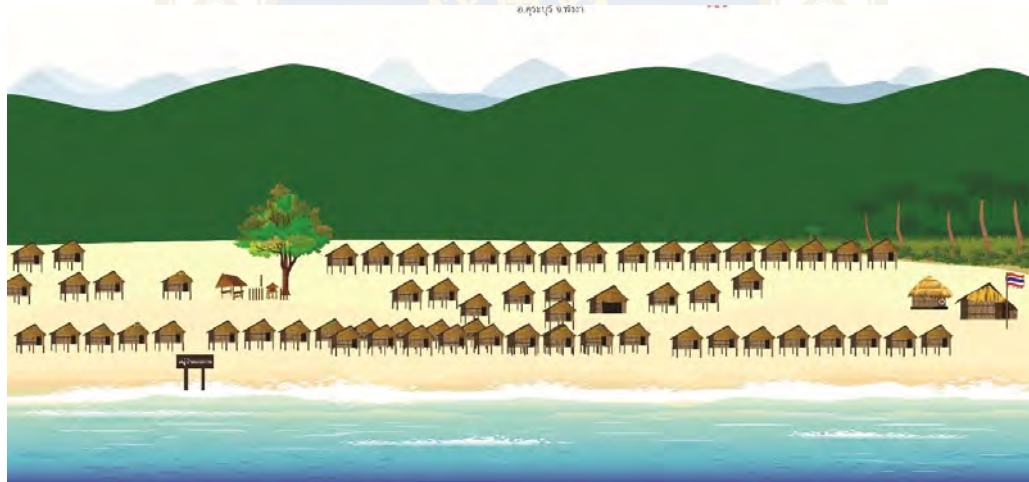
นายนิล กล้าทะเล

15 เมษายน 2557

จากการสำรวจของสาธารณสุขชุมชน พบว่า ปัจจุบันมีชาวมอแกนอาศัยอยู่ จำนวน 83 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 357 คน โดยแบ่งเป็นชาย 164 คน และหญิง 193 คน (กนกวรรณ ชูยยัง, 2563 : สัมภาษณ์³) โดยชาวมอแกนที่อาศัยรวมกันใหม่เกาะสุรินทร์ มีความสัมพันธ์กันเป็นแบบเครือญาติ นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวมอแกนในประเทศพม่า โดยมีการเดินทางไปมาหาสู่ระหว่างกันอีกด้วย

ลักษณะการตั้งบ้านเรือนชาวมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์

ภาพแผนที่ชุมชนชาวมอแกน ในหมู่เกาะสุรินทร์

³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน หมู่บ้านมอแกน เดือนมิถุนายน 2563

ลักษณะทางสังคม

ชาวมอแกนอาศัยอยู่ร่วมกันในลักษณะเครือญาติ ส่วนใหญ่นิยมแต่งงานกับชาวมอแกนด้วยกันเอง อาจเป็นชาวมอแกนในชุมชนเดียวกัน หรือเป็นชาวมอแกนที่เดินทางมาจากชุมชนแห่งอื่น อาชีพหลักของชาวมอแกน จะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ตามฤดูกาลการท่องเที่ยว กล่าวคือ ในช่วงฤดูกาลการท่องเที่ยว (ตุลาคม – เมษายน) ชาวมอแกนส่วนหนึ่งมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริการการท่องเที่ยว เช่น ขับเรือคายัคบริการรับ – ส่งนักท่องเที่ยว การจำหน่ายของที่ระลึก การทำงานในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ทั้งบริเวณช่องเขาต และหาดไม้งาม เป็นต้น ส่วนช่วงฤดูแล้ง (พฤษภาคม – กันยายน) ชาวมอแกนจะจับปลิง แล้วนำมาตากแห้งนำไปขายเพื่อเอาเงินมาซื้อของบริโภคที่จำเป็น เช่น พริกแห้ง ข้าวสาร เป็นต้น

ด้านการสาธารณสุข

ในหมู่บ้านมอแกน ได้มีการจัดตั้งสาธารณสุขชุมชนขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำการ จำนวน 1 คน เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ดูแล รักษาโรค ของชาวมอแกน หากชาวมอแกนป่วยขั้นรุนแรง หรือมีอาการหนัก จะส่งผู้ป่วยไปรักษายังโรงพยาบาลสาธารณสุขตำบลเกาะพระทอง ส่วนมากชาวมอแกนจะป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ เช่น โรคหวัด หืดหอบ และโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร เช่น โรคท้องเสีย เป็นต้น

ด้านการศึกษา

แต่เดิมมีการจัดตั้งโรงเรียนโดยกรมป่าไม้ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและวัยรุ่นชาวมอแกน แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์สึนามิ ทำให้การจัดการศึกษาได้หยุดชะงักลง ต่อมาภายหลังกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนขึ้นมา นอกจากนี้ยังได้มีความพยายามในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนอีกด้วย (อิสระ ชูศรีและคณะ, 2553)

ภาพ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวมอแกน

3

ระบบเขียน ภาษามอแกน

ระบบเขียนภาษามอแกน เกิดขึ้นจากการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในโครงการ “สร้างเครื่องมือเพื่อบันทึกภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวมอแกน หมู่บ้านมอแกน อ่าวบอน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา” เพื่อการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวมอแกนโดยชุมชนเจ้าของภาษามีส่วนร่วม ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา - วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

การทำระบบเขียนภาษามอแกน มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการบันทึกองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวมอแกน เช่น คำศัพท์ เรื่องเล่า นิทาน ชื่อเรียกและความหมายตามแผนที่ทะเลหมู่เกาะสุรินทร์ รวมทั้งองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะความรู้ด้านสมุนไพร เป็นต้น โดยมีหลักเกณฑ์ในการทำระบบเขียนดังนี้

1. ระบบเขียนภาษามอแกน ต้องเป็นที่ยอมรับของชุมชน และสังคมภายนอกโดยในที่นี้ได้เลือกใช้ตัวอักษรไทยในการเขียน
2. ตัวหนังสือง่ายต่อผู้ใช้ ไม่ซับซ้อนเกินไป
3. ตัวหนังสือต้องแสดงลักษณะของภาษาให้มากที่สุด สามารถเขียนแทนเสียงพิเศษในภาษาได้
4. ใช้ตัวหนังสือ 1 ตัว แทน 1 เสียง และไม่ใช้อักษรสูงในการเขียน เนื่องจากตัวอักษรสูงจะมีเสียงวรรณยุกต์ติดมากับตัวอักษร ทำให้เกิดความยุ่งยาก
5. ใช้สัญลักษณ์สมำเสมออย่างเป็นระบบ
6. สามารถใช้เขียนครอบคลุมภาษามอแกน ในพื้นที่อื่นได้
7. สามารถพิมพ์ตัวหนังสือด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ได้
8. ตัวหนังสือต้องเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบราชการได้ กล่าวคือ ภาษามอแกนต้องเชื่อมโยง

เข้าสู่ภาษาไทยได้ ด้วยการใช้อักษรไทย

ภาษามอแกน ประกอบด้วย เสียงพยัญชนะต้น, เสียงพยัญชนะท้ายและเสียงสระ ดังนี้

1. เสียงพยัญชนะต้น ประกอบด้วย 21 เสียง ได้แก่

ลำดับที่	พยัญชนะต้น	ภาษามอแกน	ความหมาย
1.	ก-	กะตาม	ปู
2.	กฺ-	กาวาก	ปลาหมึกยักษ์
3.	ค-	คูทัง	ค้อน
4.	ง-	งัน	มือ
5.	จ-	จอก	แก้ว
6.	ช-	แซบ	หอย
7.	ญ-	ญัม	กิน
8.	ด-	ดาดาร์	หน้าอก
9.	ต-	ตะมิน มาตาร์	แว่นตา
10.	ท-	ทีเทต	ฟักทอง
11.	น-	นานูย	ผึ้ง
12.	บ-	บายี้	เสื่อ
13.	ป-	ปาแนะฮ	ขนุน
14.	พ-	พาง	ขวิด
15.	ม-	มานก	ไก่
16.	ย-	ยามี้	ไฟฉาย
17.	ย-	ยี้แก	น้ำแข็ง
18.	ล-	แลป็น	ฟัน
19.	ว-	เวน	น้ำ
20.	อ-	อาดา	เปิด
21.	ฮ-	ฮาลู	หัวมัน

ภาษามือแทน

พยัญชนะภาษามือแทน มี 21 ตัว

ก กะตาม	ก กาวาก	ค คูทัง	ง จัน	จ จอก	ช แซบ
ญ ญ้ม	ด ดาตาด้อ	ต ตะมินมาตาด้อ	ท ทีเทต	น นานูย	บ บายี้
ป ปาแนะฮ	พ พาง	ม มานก	ย ยามี้	ย ยี้แก	ล แลป็น
ว เวน	อ อาดา	ฮ ฮาลู			

โครงการ “สร้างเครื่องมือเพื่อบันทึกภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวมอแกน
หมู่บ้านมอแกน อำเภอเบตง อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์
อ.คุระบุรี จ.พังงา

ระบบเสียงพยัญชนะต้นภาษามือแทน

2. เสียงพยัญชนะท้าย ประกอบด้วย 10 เสียง ได้แก่

ลำดับที่	พยัญชนะท้าย	ภาษามอแกน	ความหมาย
1.	-ก	ปืตวก	ดาว
2.	-ง	กาบาง	เรือ
3.	-ด	งูญิต	สีเหลือง
4.	-น	กาน	ปลา
5.	-บ	แซบ	หอย
6.	-ม	กะตาม	ปู
7.	-ย	อ้อย	หมา
8.	-ว	เมียว	แมว
9.	-อี	มาตาร์	ตา
10.	-ฮ	ปาแนะฮ	ขนุน

ภาษามอแกน

ตัวสะกดภาษามอแกน มี 10 ตัว

-ก ปืตวก	-ง กาบาง	-ด งูญิต	-น กาน	-บ แซบ	-ม กะตาม
-ย อ้อย	-ว เมียว	-อี มาตาร์	-ฮ ปาแนะฮ		

ระบบเสียงพยัญชนะท้ายภาษามอแกน

3. เสียงสระ ประกอบด้วย 20 เสียง ได้แก่

ลำดับที่	สระ	ภาษามอแกน	ความหมาย
1.	-ะ	กาปะ	ขวาน
2.	-า	พาง	ขวด
3.	- <u>า</u>	ลาวา <u>อ</u>	ชะนี
4.	- <u>า</u>	งูญ <u>ิด</u>	สีเหลือง
5.	- <u>า</u>	ยาม <u>ี</u>	ไฟฉาย
6.	- <u>า</u>	คูล <u>ุย</u>	โอง
7.	- <u>า</u>	นา <u>นุ</u> ย	ผึ้ง
8.	-ะ	บา <u>เด</u> ะ	หอยชนิดหนึ่ง
9.	- <u>ะ</u>	แค <u>ล</u> ็ก	จิ้งเหลน
10.	-	ที <u>เท</u> ด	ฟักทอง
11.	แ-ะ	ปา <u>แ</u> ะฮ	ขนุน
12.	แ-	แ <u>น</u> น	แตง
13.	แ <u>-</u>	แ <u>ด</u> ด	ส่ว่าน
14.	โ-ะ	ลา <u>โ</u> ะ	ร้อน
15.	โ-	ปี <u>โ</u> ด	ตุ๋
16.	- <u>อ</u>	อ <u>อ</u> ย	หมา
17.	-อ	งอ <u>ม</u> อง	สีเขียว
18.	-เีย	เม <u>เ</u> ียว	แมว
19.	- <u>ัว</u>	บ <u>ว</u> น	ลิงหางสั้น
20.	-เา	แป <u>เ</u> ตา	ประตู

ภาษามอแกน

สระภาษามอแกน มี 20 ตัว

<p>เ-ะ</p> <p>กาปะ</p>	<p>-า</p> <p>พาง</p>	<p>-า</p> <p>ลาว่าอ์</p>	<p>-า</p> <p>งูญิด</p>	<p>-า</p> <p>ยามี่</p>	<p>-า</p> <p>คูลุย</p>
<p>ะ-</p> <p>นานูย</p>	<p>ะ-</p> <p>บาเตะ</p>	<p>เ-</p> <p>แคเล็ก</p>	<p>-</p> <p>ทีเทด</p>	<p>แ-ะ</p> <p>ปาณะฮ</p>	<p>แ-</p> <p>แนน</p>
<p>แ-</p> <p>แวด</p>	<p>โ-ะ</p> <p>ร้อน</p> <p>ลาโอะ</p>	<p>โ-</p> <p>ปีโด</p>	<p>-อ</p> <p>อ้อย</p>	<p>-อ</p> <p>งอมอง</p>	<p>เีย</p> <p>เมียว</p>
<p>-ว</p> <p>บวน</p>	<p>เ-า</p> <p>แปเตา</p>				

โครงการ “สร้างเครื่องมือเพื่อบันทึกภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวมอแกน
หมู่บ้านมอแกน อำเภอบอน อุตยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์
อ.ศุระบุรี จ.พังงา

ระบบเสียงสระภาษามอแกน

4

สมุนไพร ชาวมอแกน

1) ลาลัด กอดง

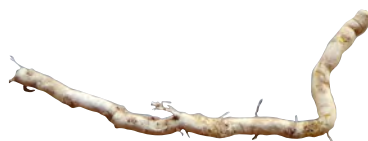

ยะอน งอมอง ยางาว. ยากัน ฐญิต

เบาะ : แม้น ยากัน. คุต กอเล็ด แกต ยากัน แกต เบาะ ลีเอียต.

แซ เวน ออน แบต ฐญิต อาก ลอบัด กอดง.

นามาว : ปานาด แนอะฮ ตะ.

เป็นไม้เลื้อย มีใบสีเขียวอ่อน รากไม้เป็นสีเหลือง

วิธีใช้ : นำเปลือกบริเวณรากมาชูด แล้วหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ

แช่น้ำจนกว่าน้ำจะมีสีเหลือง เอาไว้ใช้ล้างตา แก้โรคตาแดง

พบบริเวณ : อ่าวบอนใหญ่

ภาพแสดงวิธีใช้ ลาดัด กอดง รักษาโรคตาแดง

2) ปอกน จามังกาแนก

ญา เป็น ปอกน กะแอ ยะออน ยาตะฮ ซี้เลียม.

เบาะ : แม้น ยะออน ญอก ลาดก เวน อาบิ ปะพลอก. ลอบัด บาลอย ตานาด บลวง

นามาว : ตาปึง แนนะฮ ดะ.

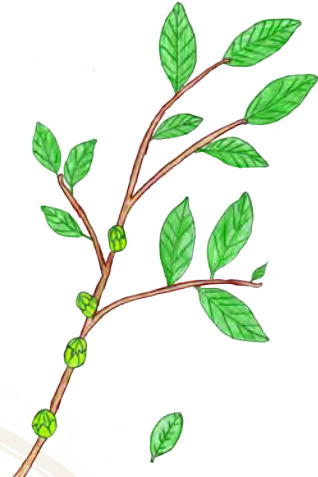
ภาพแสดงวิธีใช้ ปอกน จามังกาแนก รักษาไข้ในเด็ก

เป็นไม้ยืนต้น ใบเรียวย สีเขียวอ่อน มีดอก

วิธีใช้ : นำใบมาตำ ใส่น้ำนิดหน่อย แล้ววางบนกะหม่อม ใช้แก้ไข้ในเด็ก

พบบริเวณ : ริมอ่าว อ่าวบอนเล็ก

3) กะแอ ตอตุง

ยะอน ยาตะฮอ กลม. งอมอง ลามาร์ แกต๋า.

เบาะ : แม้น บู-วาก ลาก แม้น ออด. ลอบัด กอลับ ปาเนา.

นามาว : ปะแล แนนอะฮ เนะ

ภาพแสดงวิธีใช้ ปอกน ตอตุง
รักษากลากเกลื้อน

มีใบยาว กลม สีเขียวแก่ ผลคล้ายลูกมั่งคุด

วิธีใช้ : เอายางจากผล ทาที่ผิว รักษาโรคกลากเกลื้อน

พบบริเวณ : บริเวณที่มีหิน ในอ่าวบอนเล็ก

4) ปอกน ยี่วี

บะแนฮ ปอกน กะแอ ฉวยชูด ยะอน ฉวยแอม ยุง ยะอน แนะ ยาตะฮ.

เบาะ : บุษ ोन ตาด แอน. ลอบัด ยาตัน ลอบัด ยาจี กะลัง

นามาว : บะแล แนอะฮ แนะ

ภาพแสดงวิธีใช้ ปอกน ยี่วี รักษาไข้ในเด็ก

เป็นไม้ยืนต้น ไม้ค้อยมีกิ่ง ใบเล็ก ยาว

วิธีใช้ : เอาใบจำนวนมากมาต้มน้ำ ต้มจนน้ำกลายเป็นสีเหลือง เอาไปอาบ สำหรับเด็ก
หรือผู้ใหญ่ ใช้แก้คัน หรือแก้พยาธิ

พบบริเวณ : บริเวณที่มีหิน ในอ่าวบอนเล็ก

5) ปอกน กะแอลาลาย

ญา เป็น ปอกน กะแอล. ยะอน ลีเอียด ซึ่เลียม แซกิด งอมอง ยางาว.

เบาะ : แม้น ยะอน ญอก และฮ เวณ บี ोन ญา แอ้น ปะ ปาเตน อะ ปะ
บาลัก ปะ ยาตัน นานาก

นามาว : ปาดัง แนนอะฮ ตะ

ภาพแสดงวิธีใช้ ปอกน กะแอลาลาย รักษาแผล

เป็นไม้ยืนต้น ใบเล็ก เรียว มีรอยหยัก สีเขียวอ่อน

วิธีใช้ : เอาใบมาตำ ใส่น้ำเล็กน้อย เอามาโปะที่แผล บริเวณที่เป็นแผล แก้วฝี บวม
หรือแผลที่เป็นหนอง

พบบริเวณ : บริเวณที่เรียบ ในอ่าวบอนใหญ่

6) ปอกน ปิตวก, ปอกน คูลาอ

ปอกน พอด ยะฮอน ตะ แซกิด งอมอง.

เบาะ : แม้น ยะฮอน และฮ กापน เวณ อาบิ แลปุด อน ญา ยะ มอก.

แม้น ยะมอก ลีชูด ยาดัน

นามาว : ปานาด แนนอะฮ ตะ ปีลูล์ กะนา

ภาพแสดงวิธีใช้ ปอกน ปิตวก หรือ ปอกน คูลาอ
รักษาแผล ผื่นคัน หรือเป็นหนอง

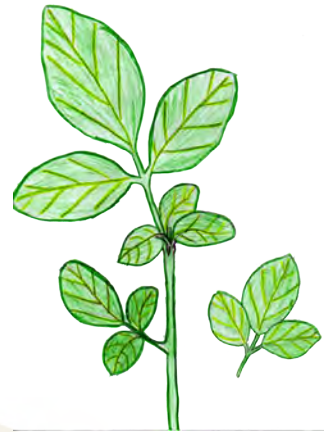
ลำต้นอ่อน ใบใหญ่ เป็นหยัก สีเขียว

วิธีใช้ : ใช้ใบ 1 – 2 ใบ มาขยี้ แล้วใส่ปูนแดง ใส่น้ำเล็กน้อย ขยี้จนมีสีเหลือง

แล้วนำไปทาแผล แก้มันคัน หรือเป็นหนอง

พบบริเวณ : หาดอ่าวบอนใหญ่ หรือ อ่าวปีลูล์

7) ปอกน บาลาด

ยาม บาลาด ตะ. ญา เป็น บูวาก ตาด แมลาก บูวาก สี่เอียด มาอิ. ยาม ตากน มอตอง ญา ลูมุก ตาม บะแล ยะอน กลม อายา กาน นา ตะลอย โป้ย.

เบาะ : แม้น ยะอน ปาด แนมมอ์ โป้ย. ญอก และฮ เวน ปี. ปะพลอก ลอบัด บาลอย.

นามาว : ต้ม บะแล ต้ม แพลลอ์ ตากน.

ภาพแสดงวิธีใช้ ปอกน บาลาด
รักษาไข้ ตัวร้อน ในเด็ก

จะพบในช่วงกลางมรสุม (เดือนกรกฎาคม - เดือนสิงหาคม) มีผลลูกเล็ก ถ้าสุกจะเป็น สีแดง มีรสหวาน ช่วงหน้าแล้ง ใบจะร่วง จะขึ้นตามก้อนหิน ใบกลม หนึ่งกำมือสามใบ วิธีใช้ : เอาใบมาตำ 4 - 5 ใบ ใส่น้ำเล็กน้อย แล้วนำมาโปะที่กะหม่อม แก้ไข้ ตัวร้อนในเด็ก พบบริเวณ : บริเวณที่มีก้อนหิน เกาะสุรินทร์เหนือ

8) ลาลัด ชะอวด

ลาลัด อายา กาน แอม ตะลอย โป้ย ยะอน ยาตะฮ กลม.

เบาะ : แม้น ออด แมลาก และฮ ยาถัม แลป็น ที เป็น กอถัย ออด กลัด ยา
แกล่อ ซามีนิน.

นามาว : ซอก อะขนาด กอแล่อ

ภาพแสดงวิธีใช้ ลาลัด ชะอวด
แก้ปวดฟัน

เป็นไม้เลื้อย ใบใหญ่ หนึ่งก้านมี 3 ใบ ใบยาว และ กลม

วิธีใช้ : เอายางจากลำต้น ยางมีสีแดง นำมาอุดที่ฟัน มีรสฝาด แก้ปวดฟัน

พบบริเวณ : พบบริเวณอ่าวเล็ก ๆ อ่าวบอนใหญ่

9) ปอกน บะอาย (หยีทะเล)

บะแนะฮ ปอกน ตะ แอม ตาม ปานาด. ยะฮอน ญา อายา กาน แอม แนมาอ๋ โป้ย.
ยะฮอน นุ ทูวอ๋ จั้ม. ยะฮอน ยาคะฮ ยะฮอน บูตัต. ยะฮอน ยาคะฮ ลอบัต นาด ปีนัย.
ยะฮอน บูตัต ลอบัต นาด กานัย.

เบาะ : แม้น กอแล็ด แลคูต กอแล็ด เอา ลาดก เวน อابي มาอ๋. ลอบัต บาลอย
แล ชูต ลอ ลอ้อ แล ชูต ตัก. ยะฮอน อาก บุษ อาก แอน. ยะฮอน ชะป็น
ตก กากาก แม้น ยะฮอน อุม แนมา เอาะฮ.

นามาว : ต้ม ยายอ๋ บูม

เป็นไม้ยืนต้น ขึ้นตามหาด หนึ่งก้านมีอยู่ 5 ใบ มีใบ 2 ลักษณะ คือ เป็นใบกลม และ
ใบยาว ถ้าใบยาวใช้รักษาลูกผู้หญิง ส่วนใบกลม ใช้รักษาผู้ชาย

ภาพแสดงวิธีใช้ ปอกน บะอวย หรือ หยีทะเล รักษาไข้ หรือ ใช้รมควันเพื่อรักษาแผลที่ถูกพิษจากสัตว์

วิธีใช้ : เอาเปลือก มาชูด หรือฝน ใส่น้ำนิดหน่อย แล้วทาตามหัว ตามตัว หรือเอาใบ มาต้มอาบ ใช้แก้ไข้ หากโดนพิษจากปลากระเบน ให้ใช้ใบไปเผา แล้วนำมา รมควันที่แผล

พบบริเวณ : อ่าวแม่ยาย

10) ปอกน คลูด

ภาพแสดงวิธีใช้ ปอกน คลูด แก้ไข้ในเด็ก

ญา บะแนะฮ ลาลัด ยะฮอน ยาตะฮ ยากาน ยูลุย อาชะเปียง ทูวาร์.

เบาะ : ลาล้อย แม้น ยากัน มาเญา เบาะ คะยะฮ ปี มาร์ ลอบัด บาลอย

นามาว : ปาดัง แนะฮฮ ตะ.

เป็นไม้เลื้อย ลักษณะใบ เรียว ยาว บริเวณก้าน มีหนาม

วิธีใช้ : ชูดเอาราก มาล้างให้สะอาด แล้วนำมาฝน ละลายน้ำ โปะกะหม่อม หรือตามตัว
ใช้รักษาไข้ในเด็ก

พบบริเวณ : ที่ราบ อ่าวบอนใหญ่

11) ตะแคอ์ กะโดง

ยะอน ญา ตะ ยาทะ เคม นา ยูลุย. ตะแคอ์กะโดง เบาะ คีทุม กะมอย เบาะ แต่ กัน
กะมอย เบาะ คายาง กะมอย

เบาะ : แมนตะแคอ์ ลูลิต ยูลุย ชะ เป็น มาก แลกัด แมตั้น กากัย อนุญาพล็อก มาอึด.

นามาว : แนอะฮ ตะ

ลักษณะต้น ใบมีลักษณะใหญ่ ยาว ช่าง ๆ ใบมีหนาม ใบเตยป่า ใช้ทำกระปุก ทำเสื่อ
หรือหลังคาบ้านก็ได้

วิธีใช้ : นำใบเตย มากริดเอาหนามออก โดยนำใบมามัดที่นิ้วโป้งที่เท้า แล้วหนามจะหลุด
ออกไปเอง

พบบริเวณ : อ่าวบอนใหญ่

12) ปอกน แกแบ๋

ยะอน แนะ ซีเลียม นา โบลุย บาบิ. ยะอน ญาบะแนะฮ ยาคะ ซีเลียม.

บวาก ญา ซะตาด แก ต้ม ญ้ม มอย. โบลุย นาบาบิ.

เบาะ : แมน ยะอน ญาบุฮ เบาะ ตาด ลอจาวลอกาอ.

นามาว : แนอะฮ ดะ

ลักษณะต้น มีใบเล็ก เรียว แหลม มีขนนิดหน่อย มีผล ถ้าผลสุก มีสีดำ สามารถกินได้

วิธีใช้ : นำใบมาต้มให้สุก สามารถใช้ล้างแผลได้

พบบริเวณ : อ่าวบอนใหญ่

13) ปอกน บาลัก

ยะอน ญา อายา กาน. นุ ตะลอย โบาย. ยะอน ญา กลม กาลง ญา แมลาก.

ยะอน ญา บะแนะฮ ยาทะฮ.

เบาะ : แมน ยะอน ญา ยก ญาแบตแئين ปะที่ บาลัก ลอบัด อน ลานาก ญาแบต.

นามาว : ปาดัง แนะฮฮ ดะ.

ลักษณะต้น 1 ก้าน มี 3 ใบ ใบมีลักษณะกลม ยาว ก้านใบมีสีแดง

วิธีใช้ : นำใบมาต้ม จะมีเมือกออกมา นำเมือกมารักษาแผลจะทำให้หนองออก

พบบริเวณ : อ่าวบอนใหญ่

14) ปอกน บุตุน

ยะอน ยატะ กลม นามะ แกตัม

เบาะ : แมน ปอจก เบาะ ชานาง ญัม เบาะ มอย กุจี อน มาตัย.

นามาว : แนะฮะฮ ตะ

ลักษณะต้น ใบกลม ดอกมีสีดำ

วิธีใช้ : นำยอดมาทำเป็นอาหาร นำมาฆ่า เป็นยาถ่ายพยาธิ

พบบริเวณ : อ่าวบอนใหญ่

15) ปอกน บวบอง

ยะอน ญา ยาคะ กลม นาบุงอ์ ซะเป็น บูวาก ญาตาด ปูเตียก. มาตอ้ แซงฮะ แมน บูวาก นั้ก บูวาก อน เวน แบด อน ยาที กะมอง มาตอ้.

ยะอน ญา เบาะ ลอบัดนง ยาดัน ปอก อน นง ยาดัน พุดยาดา แมน ยะอน ลุน เบาะ ตาด ปะ ทีตอ้ ปอก.

นามาว : แนอะฮ เนะ.

ใบมีลักษณะยาว กลม มีดอก เมื่อผลสุก จะมีสีขาว นำผลมาปิบให้น้ำหยด นำมาหยอดตา ช่วยทำให้ตาไม่มัว นำใบมารนไฟ แล้วนำวางบนแผลบริเวณที่มีฝีคัน ช่วยรักษา อาการคัน

พบบริเวณ : อ่าวบอนเล็ก

16) ปอกน ยอ

ปอกน ยอ บูวาก ญา ชะ ตาด ญ้ม มอย. ชะ ญ้ม ปะเตะฮ ญา เบาะ บัด ยาจี ยะลั้ง มอย.
ยากัน ยอลาง อาก ยอม ตะแค้ เวน ยา กัน ญา งูญิต. ตาด ญ้ม มอย กะ.
นามาว : แนอะฮ ตะ

สามารถกินผลสุกได้ ผลใช้รักษาพยาธิ รากไม้สามารถนำไปย้อมใบเตย น้ำของรากมีสีเหลือง
พบบริเวณ : หน้าหาดอ่าวบอนใหญ่

17) ปอกน ลาโวด

ปอกก ญาลาง แมน บุษ อากญัม ลาซุบ ญา ลอบัต ยาจี มอย. ยะอน ตอกอาร์ บุษ แอน ลอบัต ยาดัน.

นามาว : แนะฮะฮ ดะ

ยอดนำมาต้ม ทำน้ำพริก ใบแก่ มีลักษณะแข็ง นำมาต้ม ใช้อาบ รักษาอาการคัน

พบบริเวณ : อ่าวบอนใหญ่

18) ปอกน กลัก

กลาง อาก ญ้ม บาดัง ญา บุฮ. ยากาน ญา ลาง อาก เบาะ ซอบาย.

นามาว : ต้มมี น้ม.

ลำต้น นำไปต้ม มีรสชาติดคล้ายหัวมัน สามารถรับประทานกับข้าวได้ ก้าน เอาไปแกงหรือทำกับข้าว

พบบริเวณ : ตามร่องน้ำ

19) ปอกน จาเวียก

ญา เป็น ลาลัด ยะอน ญา นา บูลุย บาบิ. ยะอน แอมคู ตะจาเกาะ.

เบาะ : ยะอน ญา ญัม ซะลด กะ มอย. แต่ ญา ปาแเวต อาปิ ฮัย มาเกิด ลอลอห์.

นามาว : ตัม แนอะฮ ตะ

ลักษณะเป็นไม้เลื้อย เป็นใบเลี้ยงคู่ คดงอ มีขนเล็กน้อย

วิธีใช้ : ใบ ใช้กินสด ๆ ได้ มีรสขมนิดหน่อย แก้ปวดเมื่อยได้

พบบริเวณ : อ่าวบอนใหญ่

20) ปอกน ยานิง

บวาก ญาญ้ม มอย ชะ มนุดตอ้อ มะแอะฮ แบต ยาลาก. ญ้ม ปอจก ปอจก ญา ชะตา
ญ้ม ญา กลัด.

นามาว : ปานาด แนะฮ ตะ

ยอดกินได้ มีรสฝาด แก้อาการถ่ายเป็นเลือด

พบบริเวณ : หาด อ่าวบอนใหญ่

21) ปอกน กาเยต

ยะอน กลม บาดัง ญานา ญูลุย. ยาแอม ต้ม ปานาด.

เบาะ : แมน ยะอน บุส ลอบัด ยาตัน บูวาก ญาตาร์ แมน แกมมาน อุม อน ตอตุง เคาะ
ญัม ลอบัดเงาฮ.

นามาว : ปานาด ป็ลูอ์

ลักษณะใบ มีลักษณะกลม บริเวณโคน มีหนาม อยู่ตามชายหาด

วิธีใช้ : นำใบมาต้ม รักษาอาการคัน ผลสุกนำมาเผาให้ไหม้ แล้วทุบ รับประทานได้

บริเวณที่พบ : หาดไทรเอน

22) ปอกน คามุง

ยะอน คามุง อายา กาน นุ แนมะโบาย ญา เป็น บัด ปา บูวาก ชะตาด ญา แกตัม.

เบาะ : บูวาก ตาด ญัม ตะคัต ปาแตน อาบุดิน อาทากน.

นามาว : ตัม ปาดัง ปีลูอ์

ลักษณะต้น ในหนึ่งก้าน มี 5 ใบ ใช้เป็นยา ผลสุกแล้วมีสีดำ

วิธีใช้ : กินผลสุก 1 ผล แก้วฝี่ แก้วฝี่ได้ 1 ปี

บริเวณที่พบ : ตามเนินเขาไทรเอน

23) ปอกน ซีเลียก

ปอกน ญา นามาว ฮะ ตัม ลาดาร์ นามาว แกมาน ตัม ปานาด.

เบาะ : แมน แกมาน แกด เบาะ ลีปือ บุษ อน ญา แบด เวน แมลาก. บุษ ปี แอน ลอบัด
ยาตัน.

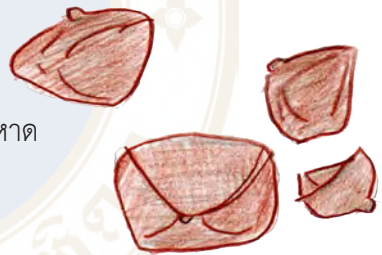
นามาว : ตัม ปานาด แนอะฮ ตะ

ไม่พบต้นนี้ที่หมู่เกาะสุรินทร์ แต่พบเมล็ดตามชายหาด

วิธีใช้ : นำเมล็ดมาฝานให้เป็นแผ่นบาง นำไปต้ม

จนน้ำมีสีแดง ใช้อาบรักษาอาการคัน

พบบริเวณ : ชายหาดอ่าวบอนใหญ่

24) ปอกน มาแกด แต่งอ้อ

ยะฮอน มาแกด แต่งอ้อ ต้ม บะแล ยา ยาฮอน ยาตะฮ.

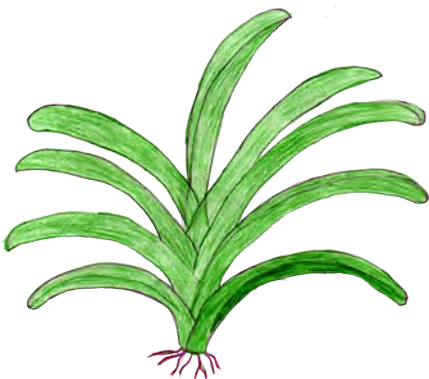
เบาะ : มะนุด มาแกด แต่งอ้อ แมน ยะฮอน อุม เบาะ ตาด แมน ยาฮอย แนมา บัด
อน แบต เวน แก มาแกด แต่งอ้อ.

นามาว : ปานาด ปีลู้

ลักษณะใบยาว แก่เจ็บหูได้

วิธีใช้ : เมื่อเจ็บหู จะนำไปไปเผาให้สุก แล้วจะมีน้ำมันออกมา นำมาหยอดที่หู
สามารถแก้ปวดหูได้

บริเวณที่พบ : ชายหาดไทรเอน

25) ปอกน ยะอน บาลอย

ยะอน ญา ซะเป็น ดาตะฮ ญา ลอบัด นาด ปีนัย. ซะยะอน บุตัด อะลอบัด นาด กานัย.

เบาะ : แมน ยะอน บุฮ แอน นาด ยายัม นาด บาลอย

นามาว : ปาดัง บัลลู

ใบมีลักษณะยาว ใช้รักษาลูกผู้หญิง แต่ใบสั้น จะใช้รักษาลูกผู้ชาย

วิธีใช้ : เอาใบไปต้ม ให้เต็อกอาบ เวลาลูกไม่สบาย

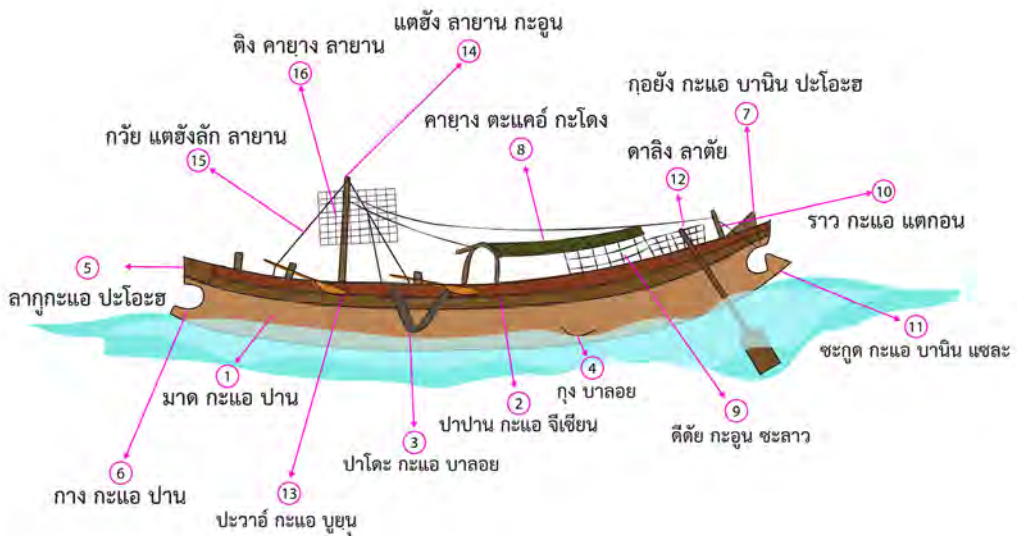
บริเวณที่พบ : พบตามเนินเขาไทรเอน

5

ลักษณะเรือกาบาง ของชาวมอแกน

การบันทึกเรื่องลักษณะเรือกาบางของชาวมอแกน เกิดขึ้นจากทีมวิจัยชาวมอแกน มีความสนใจและเห็นความสำคัญของเรือกาบาง ซึ่งเป็นเรือที่ชาวมอแกนใช้เป็นที่อยู่อาศัย และใช้เป็นยานพาหนะในการเดินทาง จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์สึนามิ ชาวมอแกนได้ถูกจัดสรรให้ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง บริเวณอ่าวบอน ชาวมอแกนจึงไม่นิยมต่อเรือกาบาง เนื่องจากต้องใช้งบลงทุนสูงและใช้ระยะเวลาเนิ่นนาน ปัจจุบันชาวมอแกนนิยมใช้เรือหางยาวเป็นยานพาหนะเท่านั้น ทีมวิจัยชาวมอแกนจึงได้เริ่มบันทึกชื่อเรียก หรือส่วนประกอบต่าง ๆ ของเรือในเบื้องต้น ซึ่งจะต้องใช้ส่วนประกอบต่าง ๆ ของพืชหลายชนิดในการทำเรือกาบาง ดังนี้

ภาพ เรือกาบาง

1. มาด กะแอ ปาน	เป็นมาดไม้ขนุนปาน
2. ปาปาน กะแอ จีเซียน	ไผ่ยางกระดานข้างเรือ (ต่อเรือ)
3. ปาโตะ กะแอ บาลอย	กงเรือที่อยู่ด้านข้าง ทำจากไม้ป้อทะเล
4. กุง บาลอย	กงตรงกลางเรือ ทำจากไม้ป้อทะเล
5. ลากู กะแอ ปะโอะฮ	หัวเรือใช้ไม้ตันหลาม
6. กาง กะแอ ปาน	บันไดหัวเรือ สำหรับไต่ขึ้นเรือ
7. กุยยัง กะแอ บานิน ปะโอะฮ	ไม้สำหรับเหยียบเวลาขับถ่าย ใช้ไม้ตันหลาม
8. คายาง ตะแคว่ กะโคง	หลังคาเรือ ใช้ใบเตยป่า (บนภูเขา)
9. ดีตัย กะฮูน สะลาว	ฝาเรือ ใช้ไม้ไผ่สาน
10. ราว กะแอ แตกอน	ที่รองนั่ง สำหรับขับเรือ
11. สะกูด กะแอ บานิน แซละ	หางเรือใช้สำหรับบังคับเรือ
12. ดาลิง ลาดัย	รั้วกันเด็ก ทำจากไม้ไผ่ เพื่อไม่ให้เด็กตกน้ำ
13. ปะวอ กะแอ บูนุน	ไม้พายเรือ ทำจากต้นจิกนม
14. แตฮัง ลายาน กะฮูน	เสากระโดงเรือ ทำจากไม้ไผ่
15. กวัย แตฮังลัก ลายาน	เชือกสำหรับยึดเสากระโดงเรือ ทำจากหวาย
16. ดิง คายาง ลายาน	ใบเรือ ทำจากใบเตยป่า

บรรณานุกรม

- นิล กล้าทะเลและคณะ. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการ “สร้างเครื่องมือเพื่อบันทึกภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวมอแกน หมู่บ้านมอแกน อ่าวบอน อุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะสุรินทร์ อ.คุระบุรี จ.พังงา”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัย เพื่อท้องถิ่น.
- _____. (2563). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการ “ยาของชาวมอแกน” (ยาสถาน บัด) หมู่บ้าน มอแกน อ่าวบอน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ อ.คุระบุรี จ.พังงา. สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.
- สรารุณี ไกรเสม. (2557). “ภาษามอแกน” ใน *มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม*. หน้า 263 – 264.
- _____. (2012). “สัญญาณการถอดถอดทางภาษาและแนวทางการฟื้นฟูภาษามอแกน บนหมู่เกาะสุรินทร์” ใน *The Journal : Journal of the Faculty of Liberal Arts Mahidol University*. Vol. 8 No.1 P. 73 – 93.
- อิสระ ชูศรีและคณะ. (2553). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย “การศึกษาภาษาและวัฒนธรรม ของกลุ่มชนทหาของป่าล่าสัตว์ในประเทศไทย เพื่อการพัฒนาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐาน : กลุ่มมานิ (ซาไก), มลาบรี (ตองเหลือง), และมอเกลิน.” สำนักงานกองทุนสนับสนุน งานวิจัย.

คณะผู้จัดทำ

1. นายนิล	กล้าทะเล
2. นายสุทัศน์	กล้าทะเล
3. น.ส. พลอย	กล้าทะเล
4. น.ส. ย้อย	กล้าทะเล
5. น.ส. โม่เม	กล้าทะเล
6. น.ส. คำลิ่ง	กล้าทะเล
7. น.ส. เตือน	กล้าทะเล
8. น.ส. แจด	กล้าทะเล
9. นางกนกวรรณ	ชูยยัง

